

Fornyings- og administrasjonsdepartementet
Postboks 8004 Dep
N-0030 OSLO
v/ seniorrådgiver Hans Erik Gravdahl Sørensen

Deres/Your ref.: 200701034-/HES

Vår/Our ref.: BU261/08PK/bk

Trondheim, 2008-09-23

Høringsuttalelse: "Felles IKT-arkitektur i offentlig sektor" (FAOS-rapporten)

Vi viser til brev fra FAD datert 25. juni 2008.

Generelt

Felles arkitekturprinsipper er en viktig forutsetning for å oppnå gode og kostnadseffektive IKT-løsninger i offentlig sektor, og UNINETT støtter derfor hovedkonklusjonene i rapporten. Arkitekturprinsippene må operasjonaliseres før gevinstene kan hentes ut, og ambisjonsnivået i detaljeringen av prinsippene avgjør om dette blir vellykket eller ikke.

Kapittel 3 Prinsipper og retningslinjer for IKT-arkitektur

UNINETT gir sin tilslutning til hovedprinsippene for arkitektur i FAOS-rapporten. Det er likevel viktig at disse prinsippene konkretiseres. UNINETT vil spesielt påpeke følgende områder som viktige å fokusere på:

- Interoperabilitet(kap.3.2.2).
Skal interoperabilitet få betydning innen rimelig tid, må det etableres samtrafikknavn for et begrenset antall viktige tjenester.
- Elektronisk ID (kap. 3.2.4 Sikkerhet).
 - Det er behov for gode autentiserings- og autorisasjonsløsninger raskt. Det store og voksende omfanget av elektronisk informasjon i offentlig sektor gjør at det haster med å få på plass gode og fungerende løsninger for elektronisk ID og samtrafikk gjennom et felles samtrafikknavn.
 - Utdannings-sektoren har selv et sterkt behov for elektronisk ID. Det er viktig å prioritere denne saken og å levere en løsning for å forbedre samhandling mellom systemer. UH-sektoren(universiteter og høyskoler) har spesielt store utfordringer med studenter og ansatte av utenlandsk opprinnelse. Det krever i dag ekstra innsats for å håndtere disse i en løsning for elektronisk ID. Effektive rutiner for tildeling av norske fødselsnummer og D-nummer er sentralt for å gi entydige ID-er.

Postadresse/Postal address
UNINETT AS
NO-7465 Trondheim

Besøksadresse/Visiting address
Abels gate 5
Trondheim, Norway

Foretaksnr./Company reg. no.: 968 100 211
Bankgiro/Bank account: 4200 40 67953

Epost/E-mail: info@uninett.no
Tel.: +47 73 55 79 00
Fax: +47 73 55 79 01

Kapittel 4 Virksomhetsprosesser

UNINETT gir sin støtte til at man legger virksomhetsprosesser til grunn for å identifisere og synliggjøre gjenbruk av data, behov for samordning av begreper eller regelverk og punkter for datautveksling.

For UH-sektoren er det viktig at det finnes fleksibilitet med hensyn til virksomhetsprosessene. Dette fordi man i UH-sektoren har stor grad av samarbeid rundt de administrative virksomhetsprosessene parallelt med at man skal ha konkurranse mellom institusjonene om utførelse av kjernevirksomheten. Beskrivelse av virksomhetsprosesser i arkitekturen må ikke utformes slik at ønsket konkurranse mellom institusjoner i sektoren vanskeliggjøres.

Kapittel 5: Felleskomponenter og fellestjenester

Som nevnt under kommentarene til kapittel 3, er autentisering og autorisering helt essensielt. UH-sektoren har arbeidet lenge med dette, og har fått etablert en felles løsning, Feide (Felles Elektronisk Identitet). Feide-løsningen har kommet langt på autentisering og ikke fullt så langt på autorisering.

Feide baserer seg på åpne standarder og er vel etablert i UH-sektoren. Nå rulles løsningen ut til et stort antall brukere også i grunn- og videregående skole. Det er derfor sterkt ønskelig at kommende fellesløsninger kan sameksistere med Feide-løsningen. Feide har også høstet en lang rekke erfaringer gjennom flere år med operativ drift (et par millioner pålogginger per år), som er en verdifull erfaringsbase når nye fellesløsninger skal settes i drift. For god sameksistens mener UNINETT at det er viktig med et felles teknisk grunnlag, og et samarbeid rundt de administrative og formelle prosessene for å få knyttet løsningene sammen.

UH-sektoren har til dels gode erfaringer med sentralisert drift, og har gjennom UNINETT samarbeidet om felles driftsløsninger for ulike administrative systemer. UNINETT mener at sentral drift for offentlig sektor kan være hensiktsmessig for enkelte komponenter. Men generelt bør det siktes mot en konsolidering uten at det bare blir *en* løsning og *en* leverandør. Sentralisering ut over en viss størrelse gir ikke nødvendigvis bedre effektivitet. Alternative løsninger kan skape sunn konkurranse og bedre løsninger for offentlig sektor på sikt.

UNINETT utgjør et kompetansesenter for UH-sektoren og har bidratt til å rulle ut både sentrale og lokale Internettjenester basert på åpen programvare. En tilsvarende organisering med utøvende, og gjerne sektorspesifikke, sentrale kompetansesentra på åpen programvare kan lette prosessen med overgang til billigere og åpne systemer. Med åpen programvare forstår UNINETT programvare med åpne grensesnitt og som lar seg integrere i en større enhetlig arkitektur. Arkitekturene må bygges av kompetansesentra og implementeres gjennom spesifikasjoner og funksjonelle standarder, gjerne ned til et nivå med ferdige programvarepakker som da institusjonene velger å drifte selv eller hos åpne driftssentra.

Felleskomponenter UNINETT savner i rapporten:

Gruppekommunikasjon som for eksempel videokonferanser. Det er behov for enklere brukergrensesnitt og for en bedre koordinering av slike systemer slik at de blir en mer naturlig tjeneste for det offentlige.

Vurderinger av hvordan grønn IT skal tas hensyn til i arkitekturprinsippene. Bør man inkludere anbefalinger for hvordan energibruken for våre IKT-systemer kan minimaliseres?

Kartdata. UNINETT mener at det mellom offentlige institusjoner burde legges til rette for fri adgang til registerdata fra Kartverket.

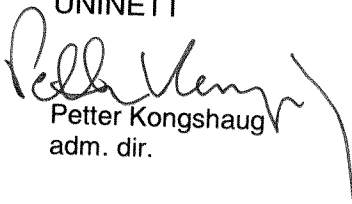
Kapittel 6: Styringsprinsipper

UNINETT mener at den foreslåtte styringsmodellen virker unødige komplisert og bør forenkles. En av utfordringene ved styringsmodellen er at den må ha legitimitet og forankring i sentrale deler av offentlig forvaltning, samtidig som den må gå hånd i hånd med opplæringsbehovet som vil skapes av en felles IKT-arkitektur på sektor- og organisasjonsnivå. Arkitekturprinsippene skal gjelde både felleskomponenter, spesialist-/fagsystemer, samt de systemene som havner i en gråsone mellom disse. Den foreslåtte styringsmodellen skal sikre at arkitekturprinsippene følges for alle disse systemene. Det vil stilles enorme krav til det styringsrådet som skal overstyre en sektors vurdering i forhold til avvik på et av arkitekturprinsippene for et fagsystem som kun denne sektoren har bruk for. UNINETT tror at styringsmodellen bør gjelde for det som er avdekket som felleskomponenter og fellestjenester. Når det kommer til spesialist- og fagsystemer må den enkelte sektoreier og virksomhet ansvarliggjøres for å følge de vedtatte arkitekturprinsippene.

Et bidrag til både forenkling og sterkere etterlevelse av arkitekturprinsippene kan være en styrking av DIFI, gitt at de økte ressurser brukes til å bygge opp relevant kompetanse og utvikling / implementering av arkitekturprinsippene i de ulike sektorene og virksomhetene.

Det blir viktig at det offentlige rammeverket inneholder nok fleksibilitet i både operasjonalisering og styringsstruktur til at den enkelte sektor kan oppnå effektivt samarbeid på de områder der det samarbeides. Det blir like viktig at rammeverket støtter sektorintern konkurranse i de tilfeller hvor institusjonene skal konkurrere, og i de tilfeller hvor institusjonene er involvert i randsonevirksomhet.

Vennlig hilsen
UNINETT

Petter Kongshaug
adm. dir.